

HADTÖRTÉNELMI OKMÁNYTÁR.

1. Trencsén megye jelenti a pozsonyi kamarának, hogy maga részéről békét akar kötni Podmaniczkyval 1534.

EVERENDIS-
SIME specta-
biles et mag-
nifici domini.
domini nobis
honorandissi-

mi. Post servitiorum nostrorum debitam commendationem. Intelligere poterint magnificæ dominationes vestræ, qualiter nos in isto comitatu tempore disturbiorum istorum in tantam calamitatem et inopiam redacti sumus. ut multi ex nostris fratribus extra proprios domos habitare coguntur. Interea vero gentibus istis huzaronibus. quæ nobis hac in auxilium deputati fuerunt, dicam et subsidium illud, quod e medio nostri exigeramus, totaliter extradelimus, et distribuimus, iam vero in tali solutione ipsis facta omnino defficimus, ipsique hic iacentes non minora dampna et nocumenta nobis inferre videntur, quam pars adversa. Statuimus denique unanimi consilio, ne iam in ultimam perniciem et

Tisztelendő, nemzetes, nagyságos becsülendő uraink, — szolgálataink köteles ajánlása után. Megérthetik nagyságos uraságtok, hogy mi ebben a vármegyében a zavargások amaz idejében akkora bajba és szegénységre jutottunk, hogy sokan véreink közül a saját házaikon kívül kényszerülnek lakni. E közben azoknak a huszároknak, akiket segítségünkre rendelték, úgy az adót, mint a segélypénzt, a melyet közülünk szedtünk, egészen kiadtuk és elosztottuk, és a nekik való fizetésben mindenképen kimerültünk és ők, itt állomásozván nem kevesebb kártételt okoznak és ártanak, mint az ellenség. Elhatároztuk tehát egyhangú végzéssel, nehogy a végső veszélybe és romlásba jussunk, hogy a fentemlített ellenségünkkel. Podmaniczkyval bizonyos ideig békét kötünk, mely alatt magunkat a mieinkkel és alattvalóinkkal megtarthatjuk.

calamitatem deverteremus, cum illo superiori inimico Podme-
nieczkhy usque aliquid tempus
inducias et trengas inire, quo nos
possemus unacum nostris et sub-
ditis sese conservare.

Rogamus ideirco magnificas do-
minationes vestras, tamquam do-
minos nobis honorandos, ve-
lint ac dignetur nobis in hoc
bonum et salubre consilium dare
et præbere, ut aliquo pacto, ex
quo in defensione nostra minime
sufficientes sumus, nos conservari
posemus. Cætera commisimus
huic præsentium ostensori, nobili
Raphæli Borczány fratri nostro,
de his omnibus copiosius diffu-
siusque cum magnificis domina-
tionibus vestris oretenus colloqui,
cui dominationes vestræ fidem
creditivam et indubitam adhi-
bere velint et dignentur. Relatio-
nem bonam et optatam a domi-
nationibus vestris optamus, eas-
dem felicissime valore optamus.
Datum ex sede nostra Thrinchi-
niensi, feria secunda proxima post
festum epiphaniæ domini. Anno
domini 1534. Universitas nobilium
comitatus Thrinchiuiensis.

Kivülről: Magnificis reverendis
ac generosis dominis dominis re-
gentibus ac commissariis regiæ
maiestatis etc. dominis nobis ho-
noraandissimis.

Más kéz: Præsentatæ 18. Ja-
nuarii anno 1534. Scribantur lit-
teræ ad dominos nobiles, licet
hoc consilium dare non sit om-

Kérjük tehát nagyságos urain-
kat mint becsülendő urainkat,
kegyeskedjenek nekünk ebben jó
és üdvös tanácsot adni, hogy —
mivel mi nem vagyunk elegendők
a magunk megvédésében — ma-
gunkat fenntarthassuk. A többit
rábíztuk ennek a levélnek bemu-
tatójára, társunkra, nemes Bor-
czány Ráfaelre, a ki mindezekről
bőven és terjedelmesen élıszóval
beszél majd nagyságos urainkkal,
a kinek uraságtok megbizott hitelt
adni kegyeskedjenek. Jó és kívá-
natos választ várunk uraságtoktól,
a kiknek nagy szerencsét kívá-
nunk. Kelt a mi trencsénvármeg-
yei gyülésünkben, 1534 január
12-én. Trencsén vármegye neme-
seinek közönsége.

Kivülről: Ő királyi felségének
nagyságos tisztelendő és nemzeti
helytartóinak és megbizottainak,
nekünk tisztelendő urainknak.

Más kéz: Bemutatott január
18-ikán, 1534. Irassék levél a ne-
mes urakhoz, hogy ámbár ezt a
tanácsot adni nem a mi hatal-

nino potestatis nostæ, sed spectat ad dominum locumtenentem, tamen scripturi sumus de hac re domino locumtenenti, ad quem etiam ipsi nobiles scripserunt, domino suæ maiestatis opinionem nostram, quid in hac re nobis videatur significabimus, ex cuius tandem litteris consilium in hac re subituri sunt. De husaronibus licet ante per litteras nostras vocavimus Franciscum Zay cum quo personaliter de hac re tractare volumus, sed non venit, scripturi tamen sumus eidem Francisco Zay, ut se cohibeat a malis et damnis inferendis, itidem ut faciat scribere domino locumtenenti, qui si cessare noluerit adhibenda remedia alia, querere eundem relinquere a sis tam iniquis factis, ex parte dicæ præsentis admoventur, ut sicut cæteri longiores et modis damnificati benevole dicam perciperunt, ita et tanto ipsi id faciant, ne incurrant indignationem regiæ majestatis. Litteræ scribantur domino locumtenenti cum consilio nostro, nobis videri, se citra diminucionem fidelitatis regiæ id fieri poteri, ut consenciat eorum compositioni cum adversario ad tempus aliquod . . . eorum ne miseri nobiles . . . ac modis oporimantur, fiet etiam mentio de hussaronum . . . Scribantur eis hussaronibus litteræ. Actum in consilio 19 januarii anno 1534.

munkban áll, de a helytartó úrhoz tartozik, azért mégis írunk erről a dologról a helytartó úrhoz — a kihez a nemesek is írtak — a mi véleményünket, hogy mi látszik nekünk (teendőnek), a kinek (t. i. a helytartónak) leveléből ebben a dologban tanácsot vehetnek. A huszárokat illetőleg, ámbár levelünkkel már előbb hívtuk Zay Ferenczet, a kivel személyesen akartunk e dologról tárgyalni, de nem jött, — mégis meg fogjuk írni ugyan Zay Ferencnek, hogy tartózkodjék a baj és a kár okozásától, ezt megírjuk a helytartónak is¹ — hai pedig nem akar tartózkodni, más orvossággal kell élni, hogy az annyira igazságtalan cselekedeteitől elálljon. A mi a mostani adót illeti, figyelmeztetendők, hogy valamint a többi hasonló módon károsult (vármegye) jóakarattal magára vállalta, az adót, ők is úgy cselekedjenek, nehogy ő felsége haragját magukra vegyék. — Irassék levél a helytartó urnak, a mi tanácsunkkal, hogy nekünk úgy tetszik, hogy az a király iránti hűség kisebbitése nélkül lehetséges, és hogy egyezzek bele a békekötésbe ellenfelökkel egy időre, nehogy a szegény nemesek elnyomassanak, legyen megemlékezés a huszárokról is, és irassék nekik egy levél. Kelt a mi tanácsunkban, 1534 január 19-én.

¹ Az eredeti latin szöveg sok helyt homályos tartalmú.

II.

2. Kaczianer János főkapitány Trencsén vármegye előbbi jelentése tárgyában a kamarához ír. 1534 febr. 8.

Spectabilis reverendæ, magnifici egregiique ac nobiles domini et amici observandissimi ac honorandi. Salutem et mei commendacionem. Non latet vestræs Spectabiles Magnificas et egregias dominationes quanta damna universitas nobilium comitatus Trinchiniensis cum ab aliis regiæ maiestatis domini nostri clementissimi hostibus et adversariis, tam vero ab ipso Joanne Podmaniczky hactenus perpressa sit, quorum inferendorum damnorum et tantæ calamitatis cum nullum futurum finem neque a regia maiestate aliquid auxilii afferendum sperabat. Proposuerat igitur privatas cum Podmaniczky inire inducias. Ego vero id ipsi absque voluntate et mandato regiæ maiestatis admittere nolui. Promittens adeo me ipsi auxiliares copias brevi missurum, id quod fecissem, at hactenus propter hostium conatibus fieri non potuit, siquidem ipse non admodum magnum apud me equitatum habuerim. Jam vero cum iterum a dicti comitatus nobilium universitate requisitus et petitus sim, de mittendo auxilio, iuxta inclusum exemplum earum litterarum, quas eius rei causa eadem nobilium universitas ad me dedit. Expedivi igitur egregi-

Tekintetes, tisztelendő nagyságos nemzetes és nemes uraim, becsülendő barátaim. Üdvözlét és magam ajánlását. Nem ismeretlen tekintetes nemzetes és nagyságos uraságtok előtt, mennyi kárt szenvedett eddig Trencsén vármegye nemes közönsége úgy ő felsége, a mi legkegyelmesebb urunk más ellenségeitől, mint Podmaniczky Jánostól. — a mely kártételnek és ekkora bajnak végezetét, se pedig ő felségétől valamelyes segélyt nem vár. Elhatározta tehát, hogy magán-békét köt Podmaniczkyval. Én azonban ezt ő felsége akarata és parancsa nélkül nem akartam megengedni. Tehát azt ígértem, hogy rövidesen segélycsapatokat fogok, küldeni, a mit már meg is tettem volna, de eddigelé az ellenség támadásai miatt nem volt lehetséges, mert én nem tulságosan nagy számú lovasságot tartottam. Már azonban, minthogy ismételve megkért a vármegye, hogy küldjek segítséget — ide mellékeltem levelével, a melyet ebből a czélból irt a vármegye hozzám — ennek a vármegyének védelmére elindítottam nemzetes Dominýtz Gáspár urat száz könnyű lovassal, minthogy azonban uincs, hogy miből fizessem őket, se pedig a

um dominum Casparem Dominytz cum centum levis armaturæ equitibus in eiusdem comitatus defensionem, sed cum mihi non sit unde illos equites solvere possim, nec ipsa nobilium universitas eos solvere aut intertenere possit, peto igitur magnopere a vestris spectabilibus reverendis magnificis et egregiis dominationibus, ut sive ex dica, sive alias illis equitibus de dando stipendio prospicere et curam habere velit, ne dictus comitatus se a regia maiestate penitus derelictum putet, aut plerique demum ex necessitate aufugere, et domos suas deserere non cogantur. Quibus vestris dominationibus me dictunque comitatum diligenter commendo. Ex Leÿchouia VIII. februarii anno domini 1534. Joannes Caciauer eques auratus capitaneus generalis in Hungaria.

Kivülről: Spectabilibus reverendis magnificis egregiis et nobilibus dominis sacratissimæ romanorum Hungariæ et Bohemiæ etc. regiæ maiestatis locumtenenti consiliariis chamberæ et proven-tuum administratoribus regni Hungariæ dominis et amicis observandissimis ac honorandis.

Más kéz: præsentate ¹ 20 Februarii anno 1534.

Országos levéltár. — A pozsonyi kamarához intézett levelek. — I csomó.

nemesek közönsége nem fizetheti és tarthatja el azokat, — kérem tekintetes, tisztelendő, nagyságos és nemzeti uraimat, hogy vagy az adóból, vagy máshonnan gondoskodjanak a lovasoknak adandó fizetésről, nehogy a mondott vármegye magát ő felségétől teljesen elhagyottnak vélje, vagy a legtöbben kényszerűségből el ne meneküljenek, és házukat el ne hagyják. Uraságtoknak magamat és a mondott vármegyét igen ajánlom. Kelt Lőcsén, 1534 február 8-ikán. Caciauer János, arany sarkantyús vitéz. Magyarország főkapitánya.

Kivülről: Tekintetes, főtisztelendő, nagyságos, nemzeti és nemes uraimnak, ő felsége, Magyarország és Csehország királyának, helytartójának, kamarai és kincstári főnökeinek, a mi becsülendő és tisztelendő barátainknak és urainknak.

Más kéz: Bemutattatott 1534 február 20-án.

Közli: DR. KÁRFFY ÖDÖN.

¹ Az akkori posta járását dicséri, hogy a február 8-ikán Lőcsén kelt levél csak február 20-án került Pozsonyba.

3. Musztafa aga kérvénye II. Rákóczi Ferencz fejedelemhez 1708.

Felséges Erdély Országi Fejedelem nékem nagy Jó kegyelmes Uram!

Alazatosan jelentem Felsegednek mint nagy jó kegyelmes Uramnak már negy egész esztendeje mult el ött esztendőben fordul, hogy Felsegedet hiven és igazán szolgálom és egy végbeli török seregnek fő Agája vagyok meg vallom Felséges uram miota Felseged szolgatyaban vagyok gyakorlatassagal valatam sok károkát és sokszeris szerencsessen volt dolgom mind azon álta az el mult nyáron Barontis nevű Collonellus ki jöven Szebenből feles gyalagságal lavas Nemesselkel és erős munitiokkal Deva és Hunyad varaknak segítsegire Nagy Szegi Gabor uramnak lévén akar Comendonk benünket ellene vütt, hogy harczat tegyünk a mint hogy maga is Nagy Szegi Gabor uram akkaran Rabsagban esven és sok Tisztlő rendek is ott el esvén énis ott gyalog szaladvan szolgálaim és minden paripaimal együt odda veszen koldussa maradtam lovaimnak annak vétele miat az seregemtől el szakadván a seregem Mikes Mihaly urammal ment.

Istálok azért Felsegednek mint kegyelmes Uramnak most mutassa hozam Fejedelmi Kegyelmességit hogy tétessem alkalmatassa ismet Felseged szolgalyára.

maradtam Felseged alazatos szolgaja

Musztafa Aga.

Kivül: P. Felseges Erdely fejedelemhez eő Felsegehez

Alazatos Instantiaja

Musztafa Aganak.

Mostani alkalmatossággal bé menvén Magunk is Erdélyi Hadaink Mustrájára, azon Mustran insinuállya magat az Instans. Datum Cassoviæ, die 25. Januarii Ao 1708.

F. Rakoczi m. p.

Franciscus Aszalay m. p.

Eredeti az Országos Levéltárban Limbus.

4. Nagyberivoji Boér István fogarasi udvarbiró elismervényt ad egy csomó fegyverről, melyet az előzőtt Bassaraba Constantin havasalföldi vajda bizott reá 1658 ápr. 19-én.

En Nagy Berivoii Boér István mostan fogarasi udvarbiró recognoscalom ez irassammal, hogy Havasalyföldi Koztantin Vaida eó Nagysága hagyot en kezem es gondviselesem alat maga eó Nagysága lövő szerszámít, mellyeket jüvendőben eó Nagysága valamikor kívánna, az szerint adhassak elő modo infrascripto.

1. Egy eörögh agiu negy vasas kerekével, agyával, kesse fájával s kalanniával. edgiuth.

2. Eörögh agiu agiával, vasas kerekével s lanczaival, s torajával edgiüth.

3. Utanna valo kisseb agiu, agiával s vasas kerekével a kalannyával edgiüth.

4. Ehez való agiu, agiával két vasas kerekevel tengellyivel, vasas kalanniával edgiüt.

5. Egy puska por hordó szekér negy vasas kerekével tengellyivel, rudgiával edgiüt. Ezen szekérben benne leven apro vas golyobis... No. 150, lanczas golyóbis... No. 4.

6. Masodik szekér negy vasas kerekével rudgiával tengellyével. Item azon szekeren puska por 17 tonnaban agiu por. Eörögh agiunak való golyóbis no 20.

7. Egy vasas szekér, melyen vagon két forgó siska gollyobis No. 24, agiával, keresztfaival rudgiával edgiüth.

8. Más egy szekeren vagon két forgó siska negy vasas kerekével, rudgiával, keresztfaival vasas szegekkel edgiüth.

Ez felliül megh irt s kezemhez veöt edgyetmasokroll attam errul az kezem irasaval s peczétem alat való irásomat.

Boer István m. p.

Inarce Fogaras die 29. Apr. Anno 1658.

(P. h.)

Közli : GAGYI JENŐ.